

Opmerkingen BioForum op het ontwerp van het Vlaams Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023 – 2027 (bijdrage openbaar onderzoek)

1. Blijvende onduidelijkheid over de definitie van de actieve landbouwer

BioForum is ernstig bezorgd over de manier waarop de actieve landbouwer mogelijks zal gedefinieerd worden. Op p. 140 (deel 1) is vermeld dat volgende criteria zullen gehanteerd worden:

- het hebben van een NACE-BEL code landbouw (BTW)
- verhouding tussen de BTW verkoopshandelingen aan 6% als gevolg van de landbouwactiviteit ten opzichte van de BTW verkoopshandelingen van alle economische activiteiten
- het hebben van een bepaalde standaardverdien capaciteit (SVC) = standaard omzet * coëfficiënt voor die bepaalde productie
- uitsluiting van overheids-, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

Er wordt gesteld dat deze criteria nog verder moeten uitgewerkt worden in de regelgeving, en dat mogelijks nog andere criteria in overweging kunnen genomen worden.

BioForum betreurt dat op het moment van openbaar onderzoek de belangrijkste doelgroep van het plan nog niet duidelijk afgebakend is. Niet alleen zijn er nog veel onzekerheden omtrent de criteria zelf, ook is er onvoldoende transparantie inzake de gebruikte methodiek en de gehanteerde cijfers. Tot op het moment van dit schrijven kregen we geen inzage in de gehanteerde standaard omzet per sector, noch zijn de gebruikte coëfficiënten ons bekend gemaakt.

Tijdens een vergadering van het technisch landbouwoverleg op 01/03/22 werd iets meer toelichting gegeven (maar relevante info zoals hierboven vermeld, kon nog steeds niet ter beschikking gesteld worden). Zo werd ingegaan op het aantal afvallers in bio, indien men zou uitgaan van een SVC van 5000 Euro resp. 7500 Euro (dit laatste met inbegrip van premies). Respectievelijk 15 en 20% van de biologische landbouwers zouden daardoor afvallen!

Door het gebrek aan info over het gehanteerde cijfermateriaal is het voor BioForum niet duidelijk waarom 15, respectievelijk 20% van de biologische boeren, die wel degelijk actief zijn in de landbouw, moeten afvallen. De gevolgen zijn enorm voor de betrokkenen aangezien alle pijler 1 steun wegvalt en ook de meeste pijler 2 steun. Biologische premies zijn niet langer beschikbaar voor de getroffen bioboeren. BioForum acht dit absoluut onaanvaardbaar en benadrukt nogmaals

dat Europa van de lidstaten vraagt dat ze rekening houden met boeren in bijberoep en boeren die hun bedrijf diversifiëren met bijvoorbeeld inkomsten uit verwerking of toerisme (de zogenaamde “pluri-actieve landbouwers”).

Ook “trage starters”, mensen die in bijberoep beginnen en geleidelijk aan en op een duurzame manier willen groeien, mogen volgens ons niet uit de boot vallen. Bovendien willen we ook wijzen op het feit dat landbouwers die het (om persoonlijke redenen) een jaartje rustiger aan willen doen en bv. een jaar voor granen kiezen ipv groenten, eveneens niet mogen uitvallen omdat hun SVC daardoor te veel zou zakken.

Er is wel voorzien dat, wie niet akkoord gaat met de gehanteerde cijfers, eigen cijfers zou mogen aanbrengen. **Opnieuw is onduidelijk welke methodiek vervolgens zal gebruikt worden om deze aangebrachte cijfers te beoordelen.**

Op het overleg van 01/03/22 is aangegeven dat het Departement Landbouw en Visserij zal berekenen op basis van de gegevens van de verzamelaanvraag of een landbouwer al dan niet beschouwd kan worden als “actieve landbouwer”. Dat betekent dat de landbouwer in kwestie lange tijd in het ongewisse blijft, en nog veel langer indien hij bezwaar indient. **BioForum vraagt om hier veel vroeger in het proces duidelijkheid over te verschaffen voor de landbouwer. Op het moment van het indienen van de verzamelaanvraag gaat hij er immers vanuit dat hij wel degelijk recht heeft op bepaalde premies. Het is onaanvaardbaar om de betrokkenen hieromtrent maandenlang in het ongewisse te laten. Een landbouwer moet op het moment waarop hij zijn teeltplan voor het volgende jaar opstelt, weten waarvoor hij al dan niet in aanmerking komt.**

Tot slot vraagt BioForum zich af wat het effect zal zijn van deze vereisten tav de actieve landbouwer op landbouwbedrijven waarbij verschillende landbouwers samenwerken binnen een coöperatie. **Het kan absoluut niet de bedoeling zijn dat de SVC voor dergelijke bedrijven hoger zou worden** (zoals in het verleden wel het geval is geweest met de vereisten inzake het inkomen om VLIF-steun te kunnen verkrijgen).

2. Nood aan visie op de omschakeling en ontwikkeling van biologische productie

Concreet is voorzien:

- Doelstelling: 1,77 % van het landbouwareaal bio (gesubsidieerd via omschakelings- en voortzettingspremie) tegen 2027;
- Een budget van 7.134.000 Euro voor omschakeling in de periode 2023 – 2027;
- Een budget van 4.916.800 Euro voor de voortzetting van bio in de periode 2023 – 2027.

Voor de omschakelingspremie is voorzien in een agromilieumaatregel, onder de vorm van een verbintenis voor de duur van de omschakeling:

Grasland en meerjarige voederteelten	390
Akkerbouwteelten	900
Fruit, groenten en kruiden	1700

De bedragen zijn berekend op basis van de kosten en de gedeerde inkomsten.

BioForum stelt vast dat de omschakelingspremie fors hoger wordt (net geen verdubbeling) dan vandaag het geval is. Dit is in het bijzonder opvallend voor akkerbouwteelten (nu: 480 Euro/ha) en voor fruit, groenten en kruiden (nu: 890 Euro/ha).

Voor de voorzettingpremie bio (over de teelten heen) is gekozen voor een ecoregeling in de vorm van een top-up. Maw, hier is niet vertrokken van een berekening van de kosten en de gedeerde inkomsten, wat als voordeel heeft dat combinaties met andere ecoregelingen of agromilieumaatregelen niet als dubbelfinanciering zouden worden beschouwd. Dit is belangrijk: vroeger was bijvoorbeeld de voorzettingpremie bio niet combineerbaar met de premie voor mechanische onkruidbestrijding. Dit zou nu wel mogelijk worden.

Eerste 0 tot 5 ha	200 Euro
Vanaf de 6° tot en met de 20° ha	100 Euro
Vanaf de 21° ha	0 Euro

De bedragen zijn echter zeer laag. Een biologisch bedrijf kan maximaal slechts 2500 Euro als incentive krijgen.

Beoordeling door BioForum

We betreuren dat voorafgaand niet is nagedacht over een visie op omschakeling en voortzetting van biologische productie, in overleg met de biosector.

Het vermijden van dubbelfinanciering is positief en moet zeker behouden blijven

BioForum is positief over het feit dat hier gekozen is voor een ecoregeling in de vorm van een top-up. Naar verluidt zou dan niet langer sprake zijn van (potentiële) “dubbelfinanciering”. Dergelijke kans op “dubbelfinanciering” was tot nog toe een belangrijke oorzaak van frustraties en zelfs onduidelijkheid voor de biosector. BioForum benadrukt het belang hiervan. **Het is duidelijk dat die mogelijkheid tot combinatie met andere ecoregelingen, AMKM of BO’s een randvoorwaarde is voor het verder bestaan van de voorzettingpremie.** Zoniet, blijft er de facto geen enkele *incentive* over.

Voor de administratieve eenvoud zou het bovendien handig zijn dat een landbouwer, zodra hij “voortzetting bio” aanvinkt in zijn verzamelaanvraag, meteen de ecoregelingen waar hij als bioproducent vanzelf aan voldoet, automatisch ook aangevinkt worden (met de mogelijkheid om die desgewenst handmatig terug af te vinken). Zoniet confronteren we de betrokken landbouwers met extra onnodige administratie. Merk op dat biologische producenten ook al onder controle staan van erkende bio-controleurs.

Ook belangrijk is dat biolandbouwers, gezien het hier om pijler 1 steun gaat, probleemloos toegang moeten krijgen tot het noodzakelijke betalingsrecht om de ER voortzetting bio te kunnen activeren.

Te laag ambitieniveau ten aanzien van bio

Het gebrek aan ambitie voor bio (wat zich uit in de zeer bescheiden doelstelling van 1,77% tegen 2027, in het bijzonder in verhouding tot de Europese verwachtingen in de F2F strategie) en het grote contrast tussen de omvang van de omschakelingspremie en de voortzettingsspremie getuigen van te weinig visie op de ontwikkeling van de sector en de manier waarop aan omschakeling wordt gedaan.

Tijdens de toelichting op het landbouwoverleg van 01/03/22 is gezegd dat dit percentage enkel betrekking heeft op het gesubsidieerde areaal bio (met omschakelings- en voortzettingsspremie). Maw de biologische hectares boven de 20 ha per bedrijf zijn niet meegerekend omdat de voortzettingsspremie daar niets meer voorziet. Er is mondeling toegelicht dat het over een doelstelling van ongeveer 3% zou gaan. Ook in dat geval blijft de ambitie volgens BioForum te bescheiden.

Te weinig incentive om na omschakeling verder te gaan met bio

We wijzen op mogelijke verkeerde signalen aan potentiële omschakelaars en (ongewenste) neveneffecten, die bijkomend in de hand kunnen worden gewerkt door de **relatief korte verbintenisperiode bij de omschakelingspremie** (nml. de duur van de omschakeling: 2 jaar algemeen of 3 jaar bij fruit). Dat het perceel tijdens de laatste vijf jaar geen deel mag uitgemaakt hebben van een biologische productie-eenheid is als voorwaarde onvoldoende. **BioForum vindt het belangrijk dat de middelen, inclusief voor omschakeling, terecht komen bij diegene die effectief een lange termijn traject in bio ambiëren.**

Voor diegene die dit juist wel ambiëren, is er slechts de zeer beperkte "*incentive*" van de nieuwe voortzettingsspremie. **Die incentive zal soms te beperkt zijn om dat engagement aan te houden.** Het kan immers aantrekkelijker zijn om gangbaar (agro-ecologisch) te produceren en maximaal in te zetten op de andere ecoregelingen en eventuele agromilieumaatregelen. Bedrijven met zeer goede relaties met de klant in de korte keten, zouden kunnen geneigd zijn om af te haken. Wij vrezen dat een zeer hoge premie voor de omschakeling gecombineerd met nauwelijks een *incentive* om biologisch te blijven produceren, ertoe zal leiden dat het aandeel landbouw dat biologisch gecertificeerd is, in Vlaanderen laag blijft, ondanks de enorme aanmoediging tot omschakeling. De lage voortzettingsspremie getuigt ook van weinig waardering voor de biosector die op een geïntegreerde manier meerdere ecosysteemdiensten tegelijkertijd optimaliseert.

Tijdens een toelichting op 01/03/22 is gezegd dat dit lage bedrag wordt gecompenseerd door het feit dat biobedrijven beroep kunnen doen op andere ecoregelingen en door de herverdelende steun voor bedrijven met 10 tot 30 ha (zie verder). BioForum wenst daarbij op te merken dat die ecoregelingen en de herverdelende steun evengoed beschikbaar zijn voor de gangbare sector. Van de ecoregelingen werd bovendien herhaaldelijk gezegd dat deze moeten worden ingezet om de vermindering van de algemene basispremie te compenseren. Dat laatste geldt evengoed voor de biosector als voor de gangbare sector! **Het is dus niet correct om te verwijzen naar de ecoregelingen, laat staan de herverdelende steun, om de lage voortzettingsspremie bio te verantwoorden.**

Risico op oneigenlijk gebruik van de omschakelingspremie

Voorbeelden:

- Omschakelen naar bio als “verdienmodel” waarbij wordt ingezet op het maximaliseren van de premies, en daarna terug gangbaar wordt gewerkt.
- Biologische veehouder huurt grond bij een gangbare boer om triticale/erwten te telen voor de productie van het eigen veevoer, waarna het perceel terug gangbaar wordt. De omschakelingspremie wordt ingezet om de dure seizoenpacht te kunnen betalen.

In beide gevallen heeft de omschakelingspremie niet bijgedragen tot de verhoging van het biologisch areaal.

De hoge omschakelingspremie voor groenten werkt onoordeelkundige omschakeling in de hand

Ten aanzien van de bodem: Een teler die een bodem wil omschakelen om groenten te telen, doet er goed aan om te starten met grasklaver of eventueel graan. Gezien de zeer hoge omschakelingspremie voor groenten wordt hij aangemoedigd om meteen met groenten van start te gaan.

Ten aanzien van de markt: er is nauwelijks markt voor groenten in omschakeling terwijl er wel steeds een tekort is aan bioveevoer. Voor veevoer in omschakeling is er wel een markt.

Enkel bij CSA-bedrijven is de situatie anders. Immers, gezien groententeelt meestal de enige inkomensbron is, kunnen zij het zich meestal niet permitteren om eerst enkele jaren iets anders te telen. Veehouders zullen ook niet graag “zo ver” rijden voor zo’n kleine hoeveelheden. CSA-boeren verkopen in vertrouwen in de korte keten en hebben daarom ook geen problemen met de afzet van de groenten wanneer ze nog in omschakeling zijn. De meeste CSA’s hebben in de eerste jaren een zeer laag inkomen omdat ze meestal ook nog niet volzet zijn. Een hogere omschakelingspremie is daarom voor hen wel degelijk te verantwoorden. Merk overigens ook op dat Wallonië een aparte, nieuwe premie (4.000 Euro/ha) voorziet voor max. 3 ha “maraîchage diversifié”.

Voorstellen BioForum

Verhoog het ambitieniveau ten aanzien van biologische productie

BioForum vraagt **een doelstelling van minstens 5% bio** om op een geloofwaardige manier te kunnen bijdragen aan de Europese ambities.

Voorzie een vijfjarig engagement bij de omschakelingspremie

In de voorstellen wordt een verbintenis aangegaan voor de duur van de omschakeling (2 jaar of 3 jaar bij fruit). **BioForum is van mening dat er aan de verbintenis een engagement van vijf jaar moet worden gekoppeld. Na de omschakelingsperiode kan de landbouwer/teler, indien hij dat wenst, gebruik maken van de ecoregeling voor de voortzetting.** Afgezien daarvan moet hij wel minstens een bijkomende drie jaar (bij fruit: twee jaar) biologisch werken (zoniet moet hij de omschakelingspremie terugbetalen).

Deze aanpak biedt een oplossing voor het eventuele oneigenlijke gebruik van de omschakelingspremie.

Stimuleer ook via de omschakelingspremie een oordeelkundige omschakeling

Zowel voor de opbouw van een gezonde biologische bodem als omwille van marktrekenen (zie hierboven) is het niet zinvol om een hoge omschakelingspremie te voorzien voor groententeelt in open lucht. Het is beter om de twee jaar van de omschakelingsperiode in te zetten voor grasklaver of graanteelt. **Omwille van die reden vraagt BioForum om de omschakelingspremie voor groenten in open lucht gelijk te schakelen met die van akkerbouw (m.n. 900 ipv 1700 Euro/ha). Biologische glastuinbouw en fruitteelt vergen grotere investeringen; daar is de hoge premie (1700 Euro/ha) wel te verantwoorden. Ook bij zeer kleine bedrijven zoals CSA's is de hogere premie van 1700 Euro/ha voor groenten in openlucht te verantwoorden.**

Zorg voor een grotere incentive om biologisch te blijven boeren

BioForum is van mening dat de voortzettingsspremie aantrekkelijker moet worden gemaakt door **minstens de begrenzing van de degressiviteit op te trekken**, bijvoorbeeld:

- Eerste 0 – 5 ha: 300 Euro/ha
- Vervolgens 5 - 10 ha: 200 Euro/ha
- Vervolgens 10 – 30 ha: 150 Euro/ha
- Vanaf > 30 ha: 50 Euro/ha.

Verhoog de terugbetaling van de controlekost bio

Via de de-minimisregeling is er voor bio een gedeeltelijke terugbetaling van de controlekost bio voorzien. Momenteel is dit beperkt tot de vaste kosten. Bij het tot stand komen van deze regeling voor de controlekost werd geargumenteed dat de variabele kosten werden opgenomen in de biologische hectarepremie. Dit is nu niet langer het geval voor de voortzettingsspremie.

BioForum vraagt om de de-minimisregeling voor de terugbetaling van de controlekosten voor bio aan te passen om zowel vaste als variabele controlekosten terug te betalen.

Ook vragen we om het maximum van 400 Euro per bedrijf op te trekken aangezien het dan zowel om vaste als variabele kosten zou gaan.

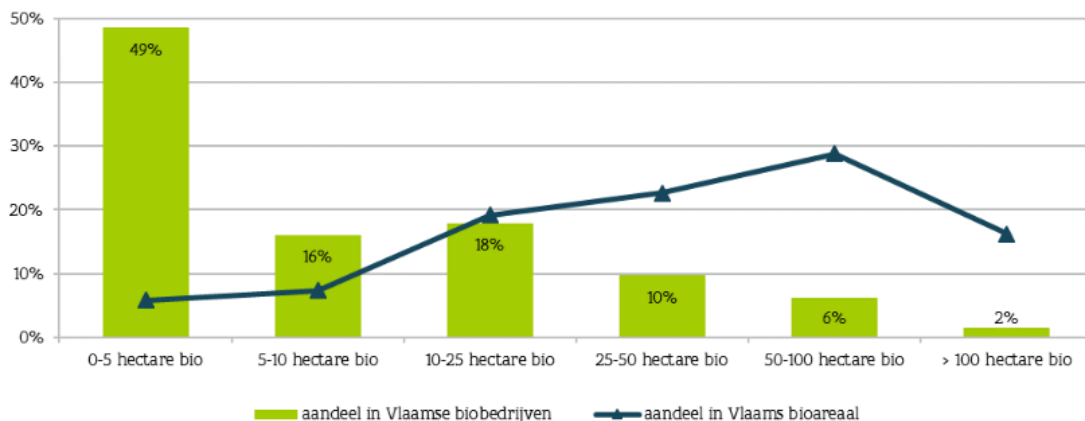
Voorzie een bijkomende premie voor de productie van biologisch zaaizaad

De beschikbaarheid van biologisch zaaizaad is al zeer lang een uitdaging in de sector. In Wallonië houdt men daar al langer rekening mee door een aparte premie te voorzien. Ook in Vlaanderen is dergelijke aanmoediging absoluut noodzakelijk.

3. Herverdelende steun treedt pas in werking vanaf 10 ha: 65% van de biosector wordt hierdoor benadeeld

Landbouwers krijgen vanaf 10 hectare t.e.m de 30,99^e hectare een bijkomende betaling van 95 – 93 Euro/subsidiabele hectare. De reden dat Vlaanderen boeren met minder dan 10 ha wil uitsluiten van deze herverdelende steun is zogenaamd omdat men oordeelt dat bedrijven met een beperkt areaal “vaak niet professionele landbouwbedrijven” zouden zijn die “niet of minder afhankelijk” zijn “van het landbouwincome en de steun daarvoor”. Het zou vaak om oudere boeren gaan.

BioForum wenst te benadrukken dat door de categorie met minder dan 10 ha uit te sluiten, liefst 65% (!!!) van de biologische sector wordt uitgesloten van deze premie (op basis van cijfers van 2020, zie figuur). In de teksten is vermeld dat in andere interventies wordt ingespeeld op professionele landbouwbedrijven met een klein areaal. Tijdens de toelichtingen werd daarbij verwezen naar de voortzettingsspremie bio. **BioForum wenst nogmaals uitdrukkelijk op te merken dat de voortzettingsspremie op zich al een zeer beperkte incentive vormt, laat staan dat die zou moeten dienen om de misgelopen herverdelende steun te compenseren. De herverdelende steun moet worden toegepast voor alle bedrijven onder de 30 ha, ook bedrijven van minder dan 10 ha.**

Bron: DLV, 2021, De biologische landbouw in 2020.

4. Gekoppelde inkomenssteun voor de vleesveehouderij

Dit betreft een inkomensondersteuning voor veehouders die een duurzame lokale rundsvleesproductie combineren met inspanningen onder meer op vlak van lokale eiwitvoorziening en langdurig graslandbeheer. Het zou gaan om een degressief bedrag (x Euro voor de eerste 50 dieren, y voor de volgende 50 dieren, z = laagste bedrag boven de 100 dieren). Gemiddeld voorziet men voor 2023, 165 Euro/moederdier.

Net zoals bij de huidige zoekkoeienpremie is BioForum absoluut geen voorstander van de minimum voorwaarde van 14 zoekkoeien die tijdens het kalenderjaar minstens één kalf hebben voortgebracht. Ook de gemengde landbouwbedrijven met een beperkte veehouderijtak moeten in aanmerking kunnen komen voor deze premie. De gevolgen van het stikstofakkoord indachtig is

dergelijk minimumcriterium zinloos en onwenselijk. Het bemoeilijkt immers de transitie van grotere gespecialiseerde veehouderijen naar gemengde bedrijven met een kleinere rundveetak. Een vermindering van de veestapel door zo'n reconversie leidt vanzelfsprekend tot de vermindering van de stikstofuitstoot, echter wel met het behoud van het aantal boeren.

Ook de beperking tot enkele vleesveerassen acht BioForum absoluut onwenselijk. Niet het ras is van belang, wel het doel waar het wordt voor gehouden en de manier waarop (duurzaamheidsvereisten). Ondermeer dubbeldoelkoeien die ingezet worden voor vleesproductie moeten in aanmerking komen.

Inzake de tabel met de te behalen punten:

- naast "productief kruidenrijk grasland" ook grasklaver opnemen (eventueel met een lager aantal punten)
- x, y en z zijn op het moment van het openbaar onderzoek nog steeds niet gekend. BioForum vraagt dat de instapvoorwaarden niet te laagdrempelig zijn. Het moet gaan om veehouderijen die oprecht stappen vooruit willen zetten om hun kringloop te sluiten. X, y en z moeten voldoende hoog zijn maar wel uitgaan van de huidige situatie met als bedoeling een opwaartse beweging te creëren om kringlopen te sluiten. (Mogelijke aanpak: bv. X = huidige mediaan op vlak van zelfvoorzieningsgraad en Y en Z een significant hoger percentiel).
- I.v.m zelfvoorziening: mogelijkheid voorzien voor "koppelbedrijven", nml. samenwerkingen tussen vleesvee- en akkerbouwbedrijven om samen de eigen voederverzorging op te krikken. De mest afkomstig van de vleesveehouder gaat daarbij terug naar de akkerbouwer.

5. Ecoconditionaliteit, coregelingen, agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten

Algemeen staat BioForum positief tegenover de algemene waaier van stimulerende mogelijkheden die voorzien zijn via de coregelingen, agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten.

Gezien het belang voor onze sector is de ER voortzettingsspremie bio en de AMKM omschakelingspremie bio afzonderlijk behandeld onder punt 2. Daar wezen we al op de mogelijks ongewenste gevolgen indien bij de berekening van de premies louter wordt uitgegaan van de kosten en de gedeerde inkomsten, wars van de doelstellingen die men wil bereiken en de efficiëntie van die maatregel in verhouding tot de kost voor de overheid. In onze opmerkingen op de stimulerende maatregelen hieronder zullen we daar nog op terugkomen bij andere maatregelen.

GLMC 1: instandhouding van blijvend grasland + ER en AMKM omtrent blijvend grasland

Wat wordt opgenomen onder GLMC1 was tot nog toe een vergroeningsvereiste, waar biologische bedrijven automatisch aan voldeden. Vanaf 2023 komen onze biologische bedrijven dus ook in dit systeem. **BioForum betreurt dat dit kan leiden tot rechtsonzekerheid bij bv. nieuwe boeren indien zij starten op een klein stuk grasland die ze scheuren om er uiteindelijk groenten op te telen.** Mogelijks kan dit impact hebben op het lenen van kredieten, maar het brengt ook mentale

onzekerheid met zich mee, en indien het gaat om CSA-bedrijven ook onzekerheid ten aanzien van het engagement naar de leden toe. Deze problematiek hangt uiteraard ook samen met de moeilijke toegang tot grond, in het bijzonder voor nieuwe boeren.

BioForum vindt het positief dat er maatregelen zijn opgenomen om blijvend grasland te beschermen via de ecoregelingen, als agromilieumaatregel, en ook via de zoogkoeienpremie.

Echter, (bio)landbouwers die langdurig gras aanhouden in een ruim rotatieschema zullen omwille van pragmatische redenen het tijdelijk grasland wellicht toch maar scheuren na vier jaar. De kans is eerder klein dat de agromilieumaatregel “van tijdelijk naar blijvend grasland” dit zal kunnen voorkomen. De waarde van blijvend grasland is immers lager dan dat van bouwland.

GLMC 7 en GLMC8a: pas de uitzondering voor kleine bedrijven toe

GLMC7 betreft de verplichting tot gewasrotatie.

GLMC8a betreft het voorzien van een minimum aandeel van het landbouwareaal bestemd voor niet-productieve oppervlakten of elementen: hetzij minstens 4% bouwland bestemmen voor niet-productieve arealen (m.i.v braak), hetzij minstens 7% indien ondermeer vanggewassen, geteeld zonder gewasbeschermingsmiddelen. In dat tweede geval moet 3% van het bouwland nog steeds bestemd worden voor niet-productieve arealen (m.i.v braak). De wegingsfactor voor vanggewassen bedraagt 0,3.

Europa voorziet de mogelijkheid tot vrijstelling voor bedrijven met een areaal bouwland tot maximaal 10 ha, maar Vlaanderen lijkt volgens het ontwerpplan te besluiten om daar geen gebruik van te maken. Daarmee worden kleine bedrijven nogmaals benadeeld.

BioForum stelt vast dat GLMC8a voor kleine bedrijven relatief weinig extra bijbrengt op vlak van biodiversiteit, maar wel een relatief grote economische impact heeft op een bedrijf met een klein tot zeer klein areaal, waar veelal intensiever op geteeld wordt.

Kleine biobedrijven, waaronder CSA-bedrijven, treffen op hun eigen manier maatregelen ten gunste van de (functionele) biodiversiteit en de bodembiodiversiteit. Zo worden bijvoorbeeld stroken aangelegd met groenbedekkers die niet enkel als vanggewas dienen maar die zelfs het volledige jaar als rustteelt blijven staan.

Merk bovendien op dat deze bedrijven vaak op een zeer kleine oppervlakte een enorme diversiteit aan teelten produceren. In de verzamelaanvraag wordt het geheel dan vaak aangegeven onder de code “andere teelten”. Gewasrotatie en gewasdiversificatie zijn evidente praktijken voor dergelijke bedrijven.

Gewasrotatie op de code “andere teelten” of “permacultuur” achten we dan ook zinloos.

We vragen om de uitzondering voor bedrijven kleiner dan 10 ha, zoals Europa voorziet, in te voeren. Indien 10 ha niet haalbaar dan vragen we dit tenminste voor bedrijven van minder dan 5 ha.

Bovendien vragen we een aangepaste benadering van GLMC7 voor die teeltcodes waar gewasrotatie en/of -diversificatie inherent aan de bedrijfsvoering zijn ('andere teelten', 'permacultuur').

GLMC8a: Zorg dat niet-productieve oppervlakten combineerbaar blijven met de omschakelings- en voortzettingsspremie voor bio

BioForum stelt vast dat nu ook biobedrijven verplicht worden tot het realiseren van niet-productieve oppervlakten. Deze verplichting mag geen negatieve implicaties hebben voor de omschakelingspremie en zeker niet voor de voortzettingsspremie die al zo onder druk staat.

Ecoregeling organische stof (bouwland)

Met deze ecoregeling wil men ondermeer het gebruik van compost en stalmest stimuleren. Dit zal leiden tot een verhoogde vraag. Stimulansen aan aanbodzijde zullen dan ook nodig zijn. Stimuleren van het gebruik van stalmest is enkel zinvol indien stalsystemen met stro eveneens gestimuleerd worden.

Ecoregeling antibiotica

BioForum betreurt dat de voorlopers niet beloond worden voor hun jarenlange inspanningen.

Ecoregeling éénjarige eiwitteelten

Onder de ecoregeling "teelt van milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen" is er een actie 1 opgenomen "éénjarige eiwitteelten", met als voorbeelden veldbonen, voedererwten, soja, quinoa of mengsels). **BioForum vraagt dat deze ecoregeling ook zou openstaan voor innovatieve eiwitteelten**, eventueel onder voorwaarden (bv. beperking areaal). We denken bijvoorbeeld aan de teelt van lupine, kikkererwten, linzen, enz.

AMKM meerjarige bloemenstroken in de fruitteelt

Er is een enorme kloof tussen het subsidiebedrag voor de aanleg en het onderhoud van de meerjarige bloemenstroken tussen de fruitbomenrijen (actie 1: 82 Euro/ha) en dat voor de aanleg ervan aan de rand van de fruitboomgaard (actie 2: 10.160 Euro/ha). We begrijpen dat dit te maken heeft met de methodiek om de bedragen te berekenen (kosten en gederfde inkomsten) maar inhoudelijk roept dit ernstige vragen op:

- De effectiviteit en efficiëntie van actie 1 is veel groter dan die van de dure actie 2. De genoemde doelstellingen (e) (inzetten op natuurlijke vijanden van plaaginsecten en daardoor verminderen van het gebruik van chemische gewasbescherming) en (f) (rijker ecosysteem in de boomgaard dat aantrekkelijker is voor bestuivers en natuurlijke vijanden van schadelijke soorten, waardoor dit zorgt voor een betere biologische plaagbestrijding) zullen veel beter

bereikt worden met actie 1 omdat de bloemenstroken hier voorkomen tussen de bomenrijen en dus dichterbij de fruitteelt zelf.

- Fruittelers met kleinere percelen zullen geen beroep doen op actie 2 omdat verhoudingsgewijze teveel oppervlakte verloren gaat van een kleiner perceel dan bij een groot perceel. Bij een bloemenstrook rondom een groter perceel zullen de effectiviteit en efficiëntie binnen de boomgaard nog kleiner zijn.

Kortom, de subsidie voor actie 2 is erg hoog in verhouding tot actie 1 en minder efficiënt in het bereiken van de doelstellingen. Bovendien stellen we vast dat de kostprijs van actie 1 ernstig onderschat is, in het bijzonder bij biologische productie. In een studie van FiBL¹ is sprake van een jaarlijkse kostprijs van 439 Euro/ha.

Kostenkalkulation für die Anlage und Pflege von Blühstreifen in Fahrgassen im Obstbau¹					
		Kosten pro Einheit	Menge pro ha	Kosten pro ha	Kosten pro ha und Jahr ²
Etablierungskosten	Saatgut				
	Regio-Saatgutmischung: 30 Kräuter (15%) und 8 Grasarten (85%)	60 €/kg	2.000 m ² /ha (5 g/m ²)	600 €	120 €
	Anlage des Saatbetts (4 × 1,5 h)				
	Traktor	15,40 €/h			
	Bodenfräse	13,80 €/h	6 h	261 €	52,20 €
	Lohnkosten	14,30 €/h			
	Saat				
	Traktor	15,40 €/h			
	Sägerät	18,30 €/h	2,5 h	120 €	24 €
	Lohnkosten	14,30 €/h			
Pflege	Pflege der Blühstreifen				
	Traktor	15,40 €/h			
	Blühstreifenmulchgerät	18,90 €/h	5 h	243 €	243 €
	Lohnkosten	14,30 €/h			
	Gesamtsumme				439,20 €

BioForum vraagt om de subsidiebedragen van actie 1 en 2 beter met elkaar in evenwicht te brengen in functie van de effectiviteit ten aanzien van de te bereiken doelstellingen.

Beheerovereenkomsten

We stellen vast dat beheerovereenkomsten enkel kunnen afgesloten worden in bepaalde gebieden. Dit is niet altijd logisch. Zo is er bijvoorbeeld wel overal niet-productieve investeringssteun voorzien voor het aanleggen van kleine landschapselementen, maar de beheerovereenkomsten voor het onderhoud ervan is dan beperkt tot beheergebied. Maar bovendien hebben ze een rol te vervullen in het volledige landbouwlandschap.

Tenzij de beheerovereenkomsten gericht zijn op het beschermen van specifieke soorten, dienen ze volgens BioForum overal beschikbaar te worden gesteld.

¹ Pfiffner et. al, Mehrjährige Blühstreifen – ein Instrument zur Förderung der natürlichen Schädlingsregulierung in Obstanlagen, FiBL, 2018.

Bedrijfsadvisering

BioForum betreurt dat het zo laattijdig op de hoogte is gebracht van het feit dat het bio-advies in de toekomst onder het algemene systeem zou vallen.

Uit het plan blijkt dat elke landbouwer jaarlijks beroep zal kunnen doen op een voucher van 800 Euro voor individueel advies. BioForum heeft daar volgende bedenkingen bij:

- Voor een landbouwer die wil omschakelen naar bio zal dit niet volstaan. Hij heeft advisering nodig voor het opstellen van zijn omschakelplan en ook de jaren nadien zal hij nood hebben aan bijkomend advies. **BioForum vraagt extra budget voor advies voor omschakelaars.**
- Algemeen kunnen de noden aan advies verschillen van jaar tot jaar. In plaats van jaarlijks een voucher te voorzien van 800 Euro, is het **beter om elke landbouwer een adviseringsbudget te voorzien van 4000 Euro die hij over vijf jaar heen naar eigen goeddunken kan inzetten.**
- Er is nood aan een zekere **differentiëring in het adviesbudget** om te vermijden dat het merendeel van het budget zou gaan naar boekhoudkundig advies. Dat kan door op te leggen dat slechts een bepaald percentage van de voucher gebruikt mag worden voor boekhoudkundig advies. Ook mogelijk is dat het aandeel dat de landbouwer moet bijbetalen voor landbouwtechnisch advies lager is dan in het geval van boekhoudkundig-administratief advies.

BioForum is verder van mening dat de rol van adviseurs verder gaat dan enkel het verlenen van individueel advies. Zij komen immers op meerdere bedrijven, leggen verbanden en kunnen bijgevolg ook wijzen op pijnpunten die interessant zijn voor het landbouwbeleid. Om dit te kunnen blijven doen, is het belangrijk dat zij in de mogelijkheid blijven om fysiek naar de bedrijven te gaan. De vergoeding moet dit mogelijk maken.

Vlif

Hier zal gebruik gemaakt worden van een aangescherpt instapcriterium op basis van de standaard verdien capaciteit. We verwijzen hierbij naar punt 1 waar we onze bezorgdheden over het gebruik van deze SVC hebben toegelicht. BioForum is vragende partij om een toelichting te krijgen over de impact van de criteria gebruikt bij de Vlif steun op de biologische sector. Zo hebben we nood aan beter zicht over de mate waarin de verschillende onderdelen van de Vlif steun beschikbaar zal zijn voor de biologische sector. Ook hier kan het niet de bedoeling zijn dat een discussie over het cijfermateriaal dat gebruikt wordt bij het bepalen van de SVC leidt tot onnodige uitstel van de goedkeuring van de investering van de landbouwer.

In het verleden heeft BioForum meermaals gewezen op de discriminatie ten aanzien van bedrijven waarbij meerdere landbouwers (al dan niet deeltijds) betrokken zijn in een coöperatie als landbouwbedrijf. Het kan niet de bedoeling zijn dat dergelijke landbouwbedrijven aan hogere vereisten moeten voldoen op vlak van de SVC om toegang te krijgen tot de Vlif steun.

*****